Ovaj rad donosi pregled povijesnog razvoja građanskog glazbenog i kulturnog života 19. stoljeća u Hrvatskoj, što je rezultiralo i pojavom glazbenih zbirki u Hrvatskoj općenito, a kasnije i glazbenih zbirki i odjela u sklopu knjižnica. Unutar

Marta Sabolić

Samozatajni, ali milozvučni čuvari baštine – Glazbena zbirka iz fonda Knjižnice Muzeja grada Koprivnice

bogatog fonda Knjižnice Muzeja grada Koprivnice nalazi se i Glazbena zbirka, koja obuhvaća notne zapise, odnosno rukopisne i tiskane note iz nekoliko ostavština. Rad donosi prikaz zastupljenih skladatelja i vrsta skladbi unutar Zbirke, ali i značaj koji note imaju u razumijevanju kulturne i umjetničke baštine te proučavanju razvoja glazbenog života grada. Zaštita i očuvanje ove vrijedne zbirke očituje se u preventivnim mjerama, ali i u suvremenim mjerama zaštite poput digitalizacije, kojom se građa istodobno štiti i čini dostupnom korisnicima.

KLJUČNE RIJEČI:
Glazbena zbirka, knjižnica, ostavštine, rukopisne i tiskane note, kulturna baština

1. Uvod

Samozatajni, ali milozvučni čuvari baštine – tako bi se u svega nekoliko riječi mogle opisati note koje svoje mjesto nalaze između polica i vitrina baštinskih ustanova. Razmišljajući o ustanovama poput knjižnica i muzeja, prosječni posjetitelj/korisnik pomislit će na knjige, slike, časopise ili pak na razne predmete poput mačeva, narodnih nošnji ili slika, ali note i ostali zapisi takve vrste vjerojatno neće biti u prvih pet stavki popisa. Iako samozatajni, ovi čuvari baštine nude brojne mogućnosti i načine disanja pojedinog mjesta, grada ili zajednice u pogledu razvoja glazbenog života i izričaja, svijesti o profinjenom i sadržajnom provođenju slobodnog vremena[1] te očuvanja vlastite kulturne baštine za buduće generacije

2. Razvoj građanskog glazbenog i kulturnog života 19. stoljeća u Hrvatskoj

Mnoge glazbene zbirke i ostavštine koje se danas čuvaju, interpretiraju i istražuju u okviru baštinskih institucija svoje korijene vuku iz razdoblja 19. i 20. stoljeća, što je usko povezano s razvojem građanskog glazbenog i kulturnog života u Hrvatskoj. Već u 18. stoljeću diljem Europe budi se nacionalna svijest, što se nastavlja i tijekom sljedećeg stoljeća, a taj pokret nije zaobišao ni Hrvatsku. Djelovanje Ilirskog pokreta, pod vodstvom Ljudevita Gaja, bilo je prisutno u svim aspektima kulturnog života, uključujući i glazbu. Čak i prije početka djelovanja Ilirskog pokreta dolazi do pojave prvih glazbenih društava, nastalih po uzoru na austrijska glazbena društva u Beču (1812.) i Grazu (1815.), u skladu s procvatom građanskog kulturnog života. Tako je tijekom prve polovine 19. stoljeća i u Hrvatskoj osnovano nekoliko glazbenih društava: u Križevcima (1813.), Rijeci (1820.), Zagrebu (1827.), Varaždinu (1827.), Osijeku (1830.) i Petrinji (1841.)[2], a u drugoj polovini javljaju se i pjevačka društva. Najstarije pjevačko društvo jest karlovačko Prvo hrvatsko pjevačko društvo *Zora*, osnovano 1858., koje je tijekom idućih deset godina djelovalo pod imenom *Društvo karlovačkih pjevača*, a tijekom narednih godina osnivalo se sve više pjevačkih društava: u Zagrebu je 1862. osnovano *Kolo*, u Križevcima *Zvono* 1863. i *Kalnik* 1899., u Koprivnici *Podravac* 1874., u Bjelovaru *Golub* 1887., a broj pjevačkih društava do početka 20. stoljeća popeo se na stotinjak. Većina društava, među kojima i Podravac, pridružila se Hrvatskom pjevačkom savezu osnovanom 1875. u Sisku na inicijativu deset pjevačkih društava. U tom razdoblju nastaju i prve glazbene zbirke kao zasebne organizacijske i strukturne cjeline, što je posljedica razdvajanja kulturne i umjetničke djelatnosti na cijeli niz područja te znanstvenog razvoja tih područja, među kojima je i muzikologija. Na razvoj glazbenih zbirki utjecalo je i osnivanje *Societas filharmonica Zagrabiensis*, današnjeg Hrvatskog glazbenog zavoda, utemeljenog 1827., uslijed institucionalizacije građanskog, odnosno svjetovnog glazbenog života. Institucionalizacija umjetničkog i kulturnog

Slika. 1. Tomo Šestak (izvor: https://nacionalnemanjine.hr/tomo-sestak-najznacajniji-koprivnicki-glazbenik).

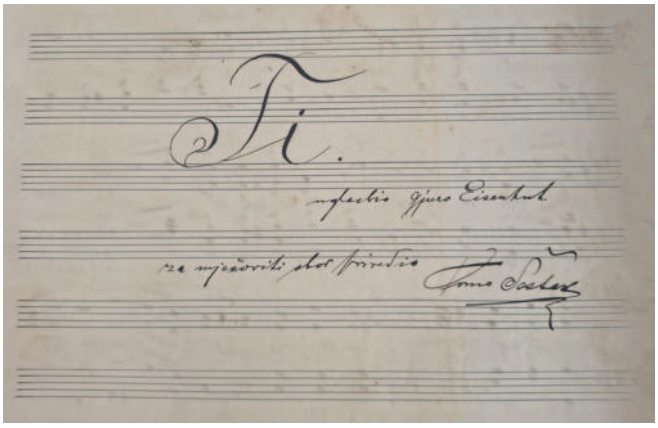
1 PETEK, Dubravka : *Zagrebačka efemera – neki aspekti rubnih dokumenata urbane kulture.* // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 3, 2017., 173.

2 TUKSAR, Stanislav: Institucionalizacija moderne građanske glazbene kulture u civilnoj hrvatskoj u 19. stoljeću. // ARMUD 54/2, 2023, 282.

života u Hrvatskoj nastavlja se i dalje tijekom stoljeća, a posebno je važno istaknuti osnivanje Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti 1861. godine, koja danas djeluje pod nazivom Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti kao najviša znanstvena i umjetnička institucija u Hrvatskoj. Sve navedeno utječe i na promjenu kriterija glazbene percepcije, razine izvođenja i svijesti o prikupljanju građe unutar glazbenih zbirki.

3. Glazbene zbirke i odjeli u hrvatskim knjižnicama

Iako se glazbene zbirke javljaju već početkom 19. stoljeća, tada još nisu bile vezane uz knjižnice. To se u Hrvatskoj događa više od stoljeća kasnije, kada se osnivaju glazbeni odjeli unutar javnih knjižnica, 60-ih godina 20. stoljeća[3], a broj takvih odjela, kao i zbirki, s vremenom raste. Glazbene zbirke veoma su specifične te kao takve zahtijevaju posebnu stručnu obradu i pristup, što ponekad informacijskim stručnjacima predstavlja izazov. Glazbeni odjeli i zbirke većinom se sastoje od tiskanih i rukopisnih muzikalija te audiomaterijala poput kompaktnih diskova, gramofonskih ploča i zvučnih kaseta, a poneke knjižnice unutar glazbenih odjela okupljaju i knjige, periodiku i druge tiskane materijale vezane uz glazbu.

Sllika. 2. Autograf Tome Šestaka nalazi se na rukopisu skladbe Ti Gjure Eisenhutha koju je Šestak priredio za mješoviti zbor (izvor: Muzej grada Koprivnice).

4. Glazbena zbirka Knjižnice Muzeja grada Koprivnice

Glazbena zbirka Knjižnice Muzeja grada Koprivnice obuhvaća rukopisne i tiskane note, ali ne sadrži glazbene i zvučne zapise, kao ni literaturu o glazbi. Unutar Glazbene zbirke nalaze se notirani zapisi iz ostavštine Tome Šestaka, Gradske glazbe, Hrvatskog pjevačkog društva *Podravac* i Hrvatskog obrtničko-radničko-obrazovnog i pjevačkog društva *Domoljub*. Zbirka broji 673 inventarizirane i muzikološki obrađene jedinice građe. Građa je sačuvana u različitim glazbenim formatima: zborske dionice i partiture za muški i mješoviti zbor te instrumentalne dionice i partiture. Za pojedine skladbe sačuvana su oba oblika, iako se većina sačuvanih skladbi nalazi u jednom od navedenih formata. Zbirka sadrži skladbe više od stotine hrvatskih i inozemnih skladatelja različitih oblika i tematike. Mnogi od tih skladatelja nisu bili samo skladatelji, već su bili i dirigenti, pisci i zborovođe, što govori o svestranosti glazbenih ličnosti.

3 JURIČIĆ, Vedrana : Vodič kroz glazbene knjižnice i zbirke Zagreba = Guide through music libraries and collections in Zagreb. Zagreb : Hrvatsko muzikološko društvo : Hrvatsko bibliotekarsko društvo : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Odsjek za povijest hrvatske glazbe, 1997.

5. Zastupljeni autori i vrste skladbi

Unutar Glazbene zbirke Knjižnice zastupljene su skladbe istaknutih hrvatskih i inozemnih glazbenih imena 19. i 20. stoljeća, ali i skladbe manje poznatih autora. Pojedine skladbe originalna su autorska djela (to se posebice odnosi na ostavštinu Tome Šestaka), a mnoge skladbe unutar zbirke odnose se na prerade i prilagodbe za određene vrste zborova ili na prijepise. Ranije razdoblje u kojem su djelovali Tomo Šestak i koprivnička pjevačka društva te gradska glazba (do Prvog svjetskog rata) ispreplelo se s razdobljem koje su u hrvatskoj glazbenoj povijesti obilježila dva glazbenika: Ivan Zajc i Franjo Ksaver Kuhač. Stvaralaštvo Ivana Zajca i njegovih suvremenika ima značajnu ulogu u glazbenoj umjetnosti i povijesti jer su tada *proširene granice kompozicijskih vještina, izgrađen je temelj glazbenog obrazovanja i glazbenog kazališta.*[4] Unutar ostavštine Podravca nalazi se više od deset Zajčevih skladbi, poput skladbe *Utjeha* koju je prema pjesmi Petra Preradovića skladao za muški zbor ili skladbe *Jurišićeva poputnica* koju je spjevao Ljudevit Varjačić. Osim navedenih skladbi unutar Zbirke čuva se i skladba *Hrvatske himne* koju je Zajc priredio za mješoviti zbor, a unutar ostavštine Tome Šestaka nalazi se i Zajčeva *Ave Maria* koju je Šestak priredio za mješoviti zbor. U isto je vrijeme djelovao i Kuhač, koji se danas smatra prvim muzikologom i glazbenim kritičarem. Pitanje glazbene teorije provlačilo se i prije, no nije mu se pridavalo dovoljno pozornosti da bi se ustavilo kao što se to dogodilo s Kuhačem. U koprivničkoj glazbenoj povijesti Kuhačevo ime i djelovanje povezani su s dvojicom koprivničkih skladatelja. Prvi je već mnogo puta spomenuti Šestak, u čijoj se ostavštini čuva 11 obrađenih Kuhačevih skladbi među kojima se nalaze *Četvorka iz Kuhačeve sbirke jugo-slovjenskih napjevah, Pastirski rond, Golubica i* dr. Tomo Šestak autor je i zbirke *Doprinosi Kuhačevoj klavirskoj školi* koja sadrži ukupno 28 skladbi za klavir, od kojih je 16 autorskih, a ostalo su Šestakove obrade.[5] Suradnja i prijateljstvo Šestaka i Kuhača dodatno je potvrđena i privatnom korespondencijom koja se nalazi unutar Šestakova arhivskog fonda u muzejskoj knjižnici. Drugi koprivnički skladatelj povezan s Kuhačem jest Fortunat Pintarić, o kome je Kuhač pisao u djelu *Ilirski glazbenici,* ali se nažalost nijedna Pintarićeva skladba ne nalazi unutar ostavština, kao ni unutar Muzeja grada Koprivnice. O skladbama iz ostavštine Tome Šestaka pisala je autorica Tatjana Devčić Stefanović[6] u Podravskom zborniku 2007. godine, koje je grupirala ovisno o tome radi li se o originalnim skladbama, preradama, skladbama s upit-

Slika. 3. Hrvatsko pjevačko društvo „Podravac" prigodom svoje 50-godišnjice (izvor Muzej za umjetnost i obrt, dostupno na: https://repozitorij.muo.hr/?pr=i&id=86909).

4 GOURSKA, Marta : Hrvatska glazbena umjetnost te njezin razvoj kroz stoljeća // Libellarium, X, 2, 2017.
5 DEVČIĆ STEFANOVIĆ, Tatjana : Ostavština Tome Šestaka u Muzeju grada Koprivnice // Podravski zbornik, 33, 2007., 194.
6 DEVČIĆ STEFANOVIĆ, Tatjana: DEVČIĆ STEFANOVIĆ, Tatjana : Ostavština Tome Šestaka u Muzeju grada Koprivnice // Podravski zbornik, 33, 2007.

nim autorstvom i drugo. Tijekom prve polovine 20. stoljeća među najistaknutijim predstavnicima glazbenog stvaralaštva u Hrvatskoj bili su Franjo Dugan, čije se nekoliko skladbi nalazi u ostavštini Domoljuba, te Josip Hatze i Vjekoslav Rosenberg-Ružić, čije se skladbe također nalaze u Zbirci zahvaljujući ostavštini Tome Šestaka. Osim navedenih skladatelja, u Zbirci se nalazi i nekoliko skladbi Gjure Eisenhutha i Franje Vilhara Kalskog, a osim skladbi istaknutih hrvatskih autora, u Zbirci se nalaze i skladbe svjetski poznatih autora poput Felixa Mendelssohna Bartholdyja, Carla Michaela Ziehrera, Johanna Straußa II, Franza von Suppea, što samo govori o tome da su i koprivnički glazbenici toga doba imali kvalitetno znanje o nadaleko poznatim skladateljima, kao i mogućnost nabave prijepisa njihovih skladbi. Geografska blizina Koprivnice Sloveniji vjerojatno je utjecala na činjenicu da su unutar glazbene zbirke zastupljene i skladbe slovenskih skladatelja poput Emila Adamiča, Janka Žirovnika, Gustava Ipaveca, Antona Hajdriha, Davorina Jenka, Benjamina Ipaveca, Jakova Aljaža, a može se pretpostaviti kako su skladbe čeških skladatelja (Rudolf Nováček, Julius Fučík) svoje mjesto pronašle unutar zbirke zahvaljujući češkom podrijetlu Tome Šestaka, kao i njegovu utjecaju na glazbeni i kulturološki razvoj u Koprivnici. U Zbirci su zastupljene i različite vrste skladbi, od religioznih i narodnih do kraćih skladbi poput nadgrobnica. Religiozne skladbe vezane su uz liturgijsko slavlje. Već je ranije spomenuta Zajčeva *Ave Maria*, Šestak je skladao *Druga Hrvatska F dur kratka misa za učiteljske pripravnike i više škole,* kao i *Missu u C duru*. Skladbe za pučke i narodne popijevke također nisu izostale iz Zbirke. Poneke su skladbe anonimnog autora, poput skladbe *Tiček i tičica : pučka popijevka* iz ostavštine Domoljuba, dok je na pojedinim skladbama naznačeno da su nastale na temelju narodnih pjesama poput Šestakove skladbe *Miruj, miruj srce moje*. Među notiranim zapisima iz ostavštine Domoljuba nalazi se i primjerak tiskanih nota *Pjesni od pira,* koje je prema stihovima Dubrovčanina Ignjata Đurđevića uglazbio Božidar Širola, jedan od prvih hrvatskih muzikologa s bečkim doktoratom, autora publikacije *Pregled povijesti hrvatske muzike* objavljene 1922. godine. S obzirom na zabave koje su društva organizirala ne čudi da su među ostavštinama pronađene i skladbe za razne polke, valcere, quadrille, a uz to zbirka sadrži i nekoliko koračnica (primjerice, koračnica *Mladi vojaki* slovenskog skladatelja Viktora Parme). Unutar ostavština nalazi se i više primjeraka poputnica (skladbi ili pjesama namijenjenih ispraćaju na put), a ovdje se navode dvije: *Poputnica Kola* Ivana Oertla, hrvatskog violončelista češkog podrijetla i autora prvog priručnika za teoriju glazbe na hrvatskom jeziku naziva *Općenita teoretično-praktična pripravna nauka glasbe* iz 1880.[7] te za koprivničku glazbenu povijest značajna *Poputnica „Podravca": mješoviti zbor* koju je uglazbio Tomo Šestak u suradnji s Leonom Wolfensohnom, a čije je riječi napisao Đuro Ester. Uz poputnice, u ostavštinama se nalaze i napitnice – pjesme koje prate nazdravlja-

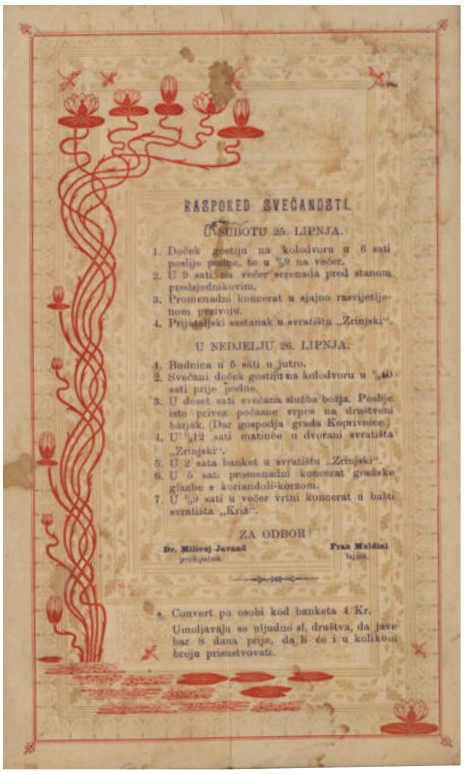
Slika. 4. Pozivnica proslave 30-godišnjice Hrvatskog pjevačkog društva „Podravac" (izvor Muzeji grada Karlovca, dostupno na: https://online-zbirke.mgk.hr/hr/Predmet/20771/3).

7 OERTL, Ivan // Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2026. Dostupno na https://enciklopedija.hr/clanak/oertl-ivan (pristupljeno 27. 7. 2026.)

nje pićem, te nadgrobnice – pjesme posvećene nečijoj smrti. Unutar ostavštine Tome Šestaka sačuvan je rukopis njegove autorske *Napitnice*, a u ostavštini Podravca nalazi se *Napitnica* čiji podnaslov navodi da se radi o polki koju je uglazbio Ivan Zajc, a riječi je napisao Hugo Badalić. *Nadgrobnica I njima dodje kraj: mješoviti zbor* također je autorsko djelo Šestaka sačuvano u rukopisu, a unutar Šestakove ostavštine nalazi se i *Nadgrobnica* skladatelja Alfonsa Krämera. Manji dio notiranih zapisa anonimnog je autorstva, s obzirom na to da na samim primjercima nije navedeno tko je autor, a čak ni nakon pažljive potrage po današnjim bazama podataka i postojećim digitalnim zbirkama nije se utvrdilo o čijim je skladbama riječ.

6. Vrijednost glazbenih zbirki

Vrijednost glazbenih zbirki ne očituje se samo u njihovu sadržaju, umjetničkom i glazbenom značaju te mogućnosti interpretacije, već i u mogućnosti stručno-znanstvenog proučavanja njihovih kulturoloških i povijesnih značajki. Glazbene zbirke svjedoče o strukturi i dinamici glazbenog života grada, ali i o izmjenama koje su se događale na području sociokulturnog i političkog života, a isto tako i pratiti gospodarske, tiskarske i jezične promjene.[8] Povijesno-kulturna i zavičajna baština glazbene građe ne krije se samo u notama, već i u detaljima koji se nalaze unutar zapisa: autografi, tekstovi, zapisi i bilješke o održavanju skladbi, imena prepisivača i druge iz određenih razloga važne napomene. Građu iz glazbenih zbirki, posebice notirane zapise, korisno je izučavati i istraživati zajedno s drugim vrstama građe, poput sitnog tiska, periodike i arhivskoga gradiva, koje omogućuju proučavanje i sagledavanje širega konteksta nastanka pojedine skladbe, djelovanja glazbenoga ili pjevačkoga društva te događaja povezanih s glazbenom zajednicom. Tako se izvođenje glazbe prema notiranim zapisima iz ostavština može istraživati i pratiti na temelju pozivnica, rasporeda i drugih vrsta sitnog tiska sačuvanih u muzejskoj knjižnici, ali i u drugim ustanovama čija su društva surađivala s koprivničkim društvima. Donosi se nekoliko primjera: šaljiva Šestakova opera u 1 činu *Nos selskoga suca*, čiji je autor libreta Đuro Ester, izvedena je u svratištu Križ na pokladni utorak 24. veljače 1914., a ulogu seoskog suca odigrao je g. S. Schwartz; iz programa na matineji prigodom proslave 30. obljetnice *Podravca* održane 26. lipnja 1904. iščitava se da su izvedene sljedeće skladbe: *Himna u slavu 30 godišnjega opstanka hrv. pjev. društva „Podravac" u Koprivnici* Tome Šestaka, riječi Ljudevita Varjačića; *Brodar* Ivana Hummela; *Križari na moru* Françoisa Bazina te *San* Vjekoslava Rosenberga-Ružića, a sve navedene skladbe sačuvane su u obliku rukopisa unutar ostavštine Šestaka i Podravca; o skladbi *Mač Nikole Zrinjsko-*

RASPORED SVEČANOSTI.

U SUBOTU 25. LIPNJA.

1. Dočck gostiju na kolodvoru u 6 sati poslije podne, te u 7 na večer.
2. U 9 sati na večer serenada pred stanom predsjednikovim.
3. Promenadni koncerat u sjajno razvijetljenom prostoru.
4. Prijateljski sastanak u svratištu „Zrinjski".

U NEDJELJU 26. LIPNJA.

1. Budnica u 5 sati u jutro.
2. Svečani dočck gostiju na kolodvoru u 10 sati prije podne.
3. U deset sati svečana služba božja. Poslije isto privez počasne vrpce na društveni barjak. (Dar gospodja grada Koprivnice.)
4. U 12 sati matinée u dvorani svratišta „Zrinjski".
5. U 2 sata banket u svratištu „Zrinjski".
6. U 5 sati promenadni koncerat gradske glazbe s korianduli-koncom.
7. U 9 sati u večer vrtni koncerat u bašti svratišta „Križ".

ZA ODBOR!

Dr. Milivoj Jovasić — predsjednik. Fran Maldini — tajnik.

* Convert po osobi kod banketa 4 Kr. Umoljavaju se ujedno sl. društva, da javc bar 8 dana prije, da li će i u kolikom broju prisustvovati.

Slika. 5. Raspored svečanosti proslave 30-godišnjice Hrvatskog pjevačkog društva „Podravac" (izvor Muzeji grada Karlovca, dostupno na: https://online-zbirke.mgk.hr/hr/Predmet/20771/3).

KLASIĆ PETROVIĆ, Marija : Muzikalije kao čuvari baštine grada Osijeka // Knjižničarstvo : glasnik Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema 1, 2024, 32.

Slika. 6. Hrvatsko pjevačko društvo „Domoljub" prigodom proslave 25. godišnjice opstanka (izvor arhiva obitelji Feletar, dostupno na: https://glaspodravine.hr/foto-domoljub-jedna-od-najvaznijih-koprivnickih-kulturnih-ustanova-slavi-100-godisnjicu).

ga na sačuvanom rukopisu iz ostavštine Podravca navedeno je kako je skladbu uglazbio i Prvome hrv. pjevačkom društvu *Zora* u Karlovcu prigodom proslave njegove 25. godišnjice posvetio Ivan pl. Zajc, a iz Podravčevog dopisa *Zori* datiranog 28. 7. 1910. doznaje se kako su primili samo tu skladbu, odnosno skupnu pjesmu, te mole da im se čim prije pošalju i ostale pjesme.[9] Što je više dodatne građe i dokumentacije, to je detaljnije i zanimljivije pratiti djelovanje društava i pojedinaca, gradskih događanja pa čak i načine izražavanja.

7. Zaštita, smještaj i digitalizacija Glazbene zbirke

Glazbena zbirka smještena je u zatvorenom spremištu Knjižnice, u suhom prostoru na metalnim policama, a za svaku je jedinicu građe izrađen ovitak koji sprječava nakupljanje prašine i vlage. Građa je dodatno zaštićena smještajem u beskiselinske kutije te je, unatoč pojedinačnim oštećenjima nastalima uporabom i dugotrajnošću, u vrlo dobrom stanju. Na pojedinim primjercima mogu se uočiti tipična oštećenja poput površinskih nečistoća, poderotina, izlizana teksta i/ili nota. Već krajem 20., a osobito tijekom 21. stoljeća, usporedno s razvojem novih tehnologija, pojavljuju se i novi načini zaštite muzejske i knjižnične građe, među kojima su najzastupljeniji mikrofilmiranje i digitalizacija. Digitalizacija, definirana u užem smislu, obuhvaća proces pretvorbe „teksta, slike, zvuka, pokretnih slika (filmova ili videa) ili trodimenzijskog oblika nekog objekta u digitalni oblik"[10], a danas je sve zastupljenija u djelatnosti kulturnih i drugih baštinskih ustanova. Zbog nedostatka financijskih sredstava, odgovarajuće opreme i sustava za upravljanje digitalnom građom, mnoge kulturne ustanove još uvijek ne provode sustavnu i masovnu digitalizaciju, već se ona najčešće provodi projektno. S razvojem informacijsko-komunikacijske tehnologije poboljšavaju se uvjeti snima-

9 Navedeni podatci preuzeti su iz originalnih primjeraka sitnog tiska i notiranih zapisa.
10 DIGITALIZACIJA. // *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje.* Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2026. Dostupno na : https://www.enciklopedija.hr/clanak/digitalizacija (pristupljeno 26. 7. 2026.)

nja, obrade i pohrane građe, a samim time raste i važnost digitalizacije, što utječe na sve veći interes ustanova i javnosti za uključivanje u taj proces. Svrha i ciljevi digitalizacije višestruki su, a obuhvaćaju zaštitu izvornika i smanjenje njegova korištenja, pa čak i potpuno povlačenje iz uporabe, veću, bržu i jednostavniju dostupnost građe, stvaranje novih usluga i proizvoda te upotpunjavanje fondova. Usto, digitalizacija omogućuje nadilaženje lokalnih, regionalnih pa čak i nacionalnih granica te stvaranje lako dostupnih kulturnih sadržaja koji se mogu iznova koristiti u znanosti, umjetnosti, obrazovanju i gospodarstvu.[11] Imajući sve navedeno na umu, kao i činjenicu da uloga muzeja nije samo zaštita, prikupljanje i čuvanje građe, već i njezino prezentiranje i činjenje dostupnom, pristupilo se vrednovanju građe iz Glazbene zbirke u skladu s kriterijima navedenima u *Smjernicama za digitalizaciju kulturne baštine*.[12] Vrednovanjem je utvrđeno da je građa rijetka i jedinstvena, osobito rukopisi s autografima, da ima značajnu kulturnu, povijesnu i umjetničku vrijednost te da je važna za ustanovu kao jedina zbirka takve vrste. Osim toga, riječ je o građi koja omogućuje proučavanje i razumijevanje određenog predmetnog područja, odnosno glazbe i povijesti glazbe, a sadrži i podatke koji nisu dovoljno zastupljeni u dostupnoj literaturi te mogu poslužiti za daljnja istraživanja i korištenje. S obzirom na sve navedeno, građa je uključena u projekt digitalizacije, a radi njezina lakšeg pronalaženja i korištenja izrađeni su i pripadajući metapodatci. U planu je i nastavak digitalizacije, u okviru kojega će biti obuhvaćeno gradivo iz arhivskih fondova društava *Podravac* i *Domoljub*, kao i sačuvana efemerna građa vezana uz njihov rad. Cilj je obuhvatiti cjelinu građe i na jednom mjestu objediniti svu notiranu i efemernu građu te arhivsko gradivo koje Knjižnica posjeduje, a povezano je s područjem glazbe. Građa će biti javno dostupna korisnicima na portalu Digitalna baština Muzeja grada Koprivnice i portalu eKultura, izuzev manjeg broja primjeraka koji još nemaju status javnog dobra, već su i dalje zaštićeni autorskim pravima. Takva građa ne može biti javno priopćena bez dopuštenja nositelja autorskog prava, ali je korisnicima dostupna na uvid u prostoru Knjižnice.

8. Zaključak

Glazbena zbirka Knjižnice svjedoči o aktivnom i predanom djelovanju pjevačkih društava, Gradske glazbe i Tome Šestaka, koji su svojim radom bili pokretači kulturnih i društvenih zbivanja te pridonijeli kvalitetnom provođenju slobodnog vremena i obogaćivanju društvenoga, kulturnoga i glazbenoga života lokalne zajednice. O njihovu djelovanju svjedoči i raznolikost sačuvane građe, koja obuhvaća velik broj notiranih zapisa različitih vrsta skladbi i autora – od svjetski poznatih skladatelja do manje poznatih i anonimnih autora. Uvid u ovu vrstu građe pruža brojne mogućnosti za istraživanje i interpretaciju: od proučavanja repertoara tadašnjih pjevačkih društava i djelovanja važnih zavičajnih glazbenih osoba, preko izvođenja i interpretacije glazbe iz prošlosti te upotpunjavanja suvremenih repertoara, do istraživanja širih kulturnih, političkih i gospodarskih okolnosti u kojima je glazbeni život nastajao i razvijao se. Građa također predstavlja vrijedan izvor za izradu izložbi te razvoj drugih kulturnih i edukativnih sadržaja i usluga. Sve navedene mogućnosti bit će dostupnije korisnicima zahvaljujući digitalizaciji Glazbene zbirke. Time će se povećati vidljivost građe koja se čuva u muzejskoj knjižnici te omogućiti njezino povezivanje s drugom digitaliziranom građom kulturne i povijesne baštine na nacionalnoj razini.

11 Bilić, Jelena Projekt e-Kultura – digitalizacija kulturne baštine Muzeologija, 56, str. 27.

12 SMJERNICE za digitalizaciju kulturne baštine // Mrežne stranice Ministarstva kulture i medija, 2020. Dostupno na: https://min-kulture.gov.hr/izdvojeno/izdvojena-lijevo/kulturne-djelatnosti-186/digitalizacija-kulturne-bastine-9828/smjernice-za-digitalizaciju-kulturne-bastine/15034 (pristupljeno 27. 7. 2026.)

Summary

Modest yet Melodious Heritage Guardians - The Music Collection in the Koprivnica City Museum's Library

MARTA SABOLIĆ

This paper explores the historical development of civic musical and cultural life in 19th-century Croatia, a period that contributed to the emergence of music collections throughout the country and, subsequently, to the development of music collections and departments within libraries. The rich holdings of the Koprivnica City Museum's Library include a Music Collection containing handwritten and printed musical scores originating from several personal legacies. The paper examines the composers and types of compositions represented in the Collection, while also highlighting the importance of these materials for understanding the region's cultural and artistic heritage and tracing the development of musical life in the city. The preservation of this valuable collection involves both preventive conservation measures and modern approaches to safeguarding cultural heritage, such as digitization. Through digitization, the materials can be protected from unnecessary handling and be more accessible to library users.

Literatura i izvori

BILIĆ, Jelena: Projekt e-Kultura – digitalizacija kulturne baštine. // *Muzeologija* 56, 2019.

DEVČIĆ STEFANOVIĆ, Tatjana: Ostavština Tome Šestaka u Muzeju grada Koprivnice. // *Podravski zbornik* 33, 2007.

DIGITALIZACIJA. // *Hrvatska enciklopedija*, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2026. Dostupno na: https://www.enciklopedija.hr/clanak/digitalizacija (pristupljeno 26. 7. 2026.).

GOURSKA, Marta: Hrvatska glazbena umjetnost te njezin razvoj kroz stoljeća. // *Libellarium* X, 2, 2017.

JURIČIĆ, Vedrana: *Vodič kroz glazbene knjižnice i zbirke Zagreba = Guide through music libraries and collections in Zagreb*. Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo; Hrvatsko bibliotekarsko društvo; Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Odsjek za povijest hrvatske glazbe, 1997.

KLASIĆ PETROVIĆ, Marija: Muzikalije kao čuvari baštine grada Osijeka. // *Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema* 1, 2024.

OERTL, Ivan. // *Hrvatska enciklopedija*, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2026. Dostupno na: https://enciklopedija.hr/clanak/oertl-ivan (pristupljeno 27. 7. 2026.).

SMJERNICE za digitalizaciju kulturne baštine. // Mrežne stranice Ministarstva kulture i medija, 2020. Dostupno na: https://min-kulture.gov.hr/izdvojeno/izdvojena-lijevo/kulturne-djelatnosti-186/digitalizacija-kulturne-bastine-9828/smjernice-za-digitalizaciju-kulturne-bastine/15034 (pristupljeno 27. 7. 2026.).

TUKSAR, Stanislav: Institucionalizacija moderne građanske glazbene kulture u civilnoj Hrvatskoj u 19. stoljeću. // *ARMUD* 54/2, 2023.